

Vergaderjaar 2020–2021

27 062

Alleenstaande minderjarige asielzoekers

Nr. 123

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 25 juni 2021

Op 14 en 15 juni jl. bezocht ik Griekenland. Dit bezoek stond in het teken van de bilaterale samenwerking met Griekenland op het gebied van migratie, waaronder het amv samenwerkingsverband, alsmede de lopende onderhandelingen over de voorstellen voor een beter Europese migratie- en asielbeleid. Naast gesprekken met mijn Griekse ambtgenoot, Minister Mitarakis, en de viceminister voor integratie Voultepsi, heb ik ook gesproken met een aantal uitgezonden Nederlandse experts, vertegenwoordigers van de Europese Commissie, EASO, UNHCR, IOM en UNICEF en verschillende ngo's. Voorts heb ik een ontmoeting met de Griekse Minister voor Maritieme Zaken Plakiotakis gehad en samen met hem het hoofdkwartier van de Griekse Kustwacht bezocht.

In nagenoeg al deze gesprekken werd de voortgang sinds 2019, als gevolg van de hervormingen die de huidige Griekse regering heeft geïntroduceerd, bevestigd. De sterk verlaagde instroom sinds maart 2020 heeft dit proces verder gefaciliteerd, waarbij deze zowel oorzaak als gevolg is. In 2019 kwamen in totaal nog circa 74.000 vluchtelingen en migranten aan, in 2020 waren dat er circa 14.000. Ook in 2021 blijft de instroom tot nu toe laag met circa 3.000 aankomsten, waarvan meer dan de helft via de landsgrens in Griekenland aankomt. Wel ligt het aantal de afgelopen maanden iets hoger dan in de eerste maanden na het uitbreken van de coronacrisis in maart 2020. Over land gaat het nog altijd vooral om Turkse vluchtelingen en migranten, over zee met name om Afghaanse.

Volgens de laatst beschikbare cijfers van het Griekse nationale centrum voor sociale solidariteit, E.K.K.A., waren eind mei 2021 3.328 amv in Griekenland geregistreerd. Ondanks nieuwe aankomsten van amv, is dit een afname van ruim 2.061 amv's d ten opzichte van januari 2020 toen E.K.K.A nog 5.389 amv meldde. Deze groep bestaat voor 91,5% uit jongens. 90,8% is 14 jaar of ouder. Het merendeel van de amv komt uit Afghanistan (35%), Pakistan (19%) en Syrië (14%).

Dankzij de lage instroom en het staande Griekse beleid om kwetsbaren vanaf de eilanden over te brengen naar het vasteland is de druk op de Griekse opvangvoorzieningen aanzienlijk afgenomen. Op de eilanden is het aantal vluchtelingen en migranten gedaald van circa 42.000 in maart 2020 tot circa 9.600 in juni 2021. Daar komt bij dat de opvangcapaciteit op Lesbos fors is uitgebreid met het tijdelijke kamp Mavrovouni dat na de Moria-branden werd opgezet. Enkel op Samos is nog sprake van overbevolking, al is ook daar het aantal gedaald, tot circa 1.600 (capaciteit 650). Al met al zijn de omstandigheden voor vluchtelingen en migranten aanzienlijk verbeterd, met name op het terrein van veiligheid, voorzieningen en hygiëne. Met de opzet dit jaar van de zogenaamde *Multi Purpose Registration and Identification Centres* (MPRICs) zouden de omstandigheden verder moeten verbeteren. Daar wordt op dit moment hard aan gewerkt door de Griekse autoriteiten en de Taskforce van de Europese Commissie.

De lage instroom is door de Griekse asiendienst bovendien benut om achterstanden in de asielprocedures weg te werken. In 2020 werden ruim 81.000 asielbeslissingen in eerste aanleg genomen, d.w.z. ruim 60 procent meer dan in 2019. Daarnaast werden in 2020 circa 25.000 beslissingen door de beroepscomités genomen. Maatregelen die deze versnelling mogelijk maakten zijn onder andere de nieuwe asielwet, prioritering van nieuwe aankomsten en de hervorming van de organisatie van de Griekse asiendienst.

Tegenover deze positieve ontwikkelingen staan een aantal punten van zorg. Het betreft met name onzekerheden over de bestendigheid van het huidige systeem tegen eventuele toename in aankomsten in de nabije toekomst en de aanhoudende berichten over *pushbacks*. Daarnaast wezen meerdere gesprekspartners op de noodzaak om op bepaalde punten verbetering te realiseren in de opvangomstandigheden, de terugkeerprocedures en de integratie van statushouders. Voorts zijn er zorgen over de uitwerking in de praktijk – bij voortdurende ontstentenis van Turkse medewerking aan terugkeer – van het recente besluit van de Griekse regering om Turkije als derde land voor een vijftal nationaliteiten veilig te verklaren.

Het overleg met Minister Mitarakis vond plaats in een open en constructieve sfeer. Wij hebben onze gemeenschappelijke belangen maar ook onze verschillen van inzicht besproken. Dit betrof de inzet van Griekenland en Nederland in de Europese discussies over de nieuwe migratie- en asielvoorstellen, maar ook bilaterale kwesties, zoals de aanhoudende secundaire migratiestromen tussen onze landen. Wij hebben afgesproken onze nauwe samenwerking en dialoog over de verschillende onderwerpen voort te zetten. Naar aanleiding van de motie Kuik-Van der Werf¹ heb ik in mijn gesprekken met mijn Griekse ambtgenoot, diens collegae en de vertegenwoordigers van de Europese Commissie ook mijn zorgen geuit over de aanhoudende berichtgeving over vermeende *pushbacks*. Minister Mitarakis en Minister Plakiotakis benadrukten in hun reacties meermaals dat Griekenland de buitengrenzen van de EU effectief beschermt binnen bestaande Europese en internationale kaders, ondanks de geografisch en politiek complexe omstandigheden aan de Grieks-Turkse land- en zee grenzen. Beiden wezen hierbij op het feit dat verdrinkingen nagenoeg tot het verleden behoren. Hoewel ik begrip heb voor de inderdaad complexe omstandigheden waarin Griekenland deze grenzen moet beheren, acht ik het – zoals uw Kamer bekend – van groot belang dat hierbij te allen tijde fundamentele rechten worden gerespecteerd. Ik heb kennisgenomen van het bericht dat de aanklager van het Griekse Hoger

¹ Kamerstuk 32 317, nr. 692

Gerechtshof de openbare aanklagers in verschillende regio's heeft opgedragen onderzoek te doen naar 177 vermeende incidenten. Ook is de Europese Commissie met Griekenland in gesprek over een monitoringsmechanisme.

AMV samenwerkingsverband

Tot slot informeer ik uw Kamer graag over de recente ontwikkelingen van het Grieks-Nederlands samenwerkingsverband gericht op het versterken van de opvang en de voogdij van amv in Griekenland, in lijn met de motie van de leden Van Toorenburg en Voordewind². Bijna een jaar geleden is dit samenwerkingsverband bekrachtigd via een bilateraal MoU. In acht maanden tijd zijn door de bewonderenswaardige inzet van *Movement on the Ground* en *the Home Project* drie opvanglocaties opgezet en in gebruik genomen met een totale capaciteit van 48 opvangplekken voor deze kwetsbare groep. De locaties hebben inmiddels onderdak geboden aan circa 80 kinderen. Doorstroom vindt plaats door herplaatsing, gezinshereniging (op basis van de Dublin verordening) of vrijwillig vertrek om een andere reden.

De voortgang van de opzet van een Grieks voogdijsysteem op basis van «best practices» zoals we die in Nederland kennen is tot nu toe helaas beperkt. De overdracht van verantwoordelijkheid voor voogdij van amv van het Griekse Ministerie van Werkgelegenheid en Sociale Zaken naar het Ministerie van Migratie laat nog op zich wachten. Daarmee zijn op dit moment de mogelijkheden voor concrete Nederlandse steun via Nidos nog beperkt. Wel heeft een aantal digitale workshops op technisch niveau plaatsgevonden en is nadere informatie over de Nederlandse praktijk en het kader gedeeld. De komende periode wordt gezien hoe verdere Nederlands ondersteuning inzake voogdij zo effectief mogelijk kan worden geboden.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
A. Broekers-Knol

² Kamerstuk II, vergaderjaar 2019–2020, 19 637, nr. 2614